MUSICA SACRA

ZPRAVODAJ

Ročník 25 – 2017, číslo 3 – srpen

Apokalyptické hrůzy – znáte ten výraz. V tom, co jsme z Apokalypsy-Zjevení sv. Jana slyšeli po neděle velikonoční doby, ale žádné hrůzy nebyly. Naopak. Byly to obrazy nebeské slávy Boha, Beránka Ježíše Krista a nebeského Jeruzaléma sestupujícího od Boha, tj. Bohem oslavené lidské společnosti.

Uvědomme si, kolik bylo a je ideologií, které chtěly a chtějí vybudovat lepší společnost bez Boha. Slovy Zjevení vybudovat nový Jeruzalém, sestupující ne z nebe od Boha, ale vybudovaný pouze lidským přičiněním; v posledních stoletích např. francouzská a ruská revoluce; obě skončily terorem. Jak může (musí?) skončit naše liberální společnost bez Boha?

Buďme lidé moudří, učme se z Písma-z Apokalypsy i z lidských dějin. Radost, štěstí, všechno dobré do naší společnosti nemůžeme vnést my lidé sami, z vlastní hlavy a vlastníma rukama, ale pouze jako spolupracovníci na tom, co sestupuje z nebe od Boha. Pouze jako ti, kteří tento Boží dar dovedou správně vnímat a chápat, plně přijímat a s úsilím uskutečňovat.

o. Karel

Dary na činnost Musica sacra

<u>Děkujeme</u> všem, kteří finančně přispěli na provoz kanceláře, produkci Zpravodaje a realizaci řady akcí naší jednoty.

Zároveň prosíme všechny z řad členů i příznivců Musica sacra, kteří v letošním roce ještě nepřispěli, aby tak učinili částkou alespoň 300,- Kč. Svým příspěvkem umožníte pokračování činnosti naší Musica sacra a podpoříte naše společné dílo, jehož cílem je zkvalitňování liturgické hudby.

Číslo našeho bankovního účtu je 154525774/0300.

DĚKUJEME!

Zájemci, kteří potřebují vystavit potvrzení daru pro daňové účely, se mohou obracet na kancelář Musica sacra – rádi Vám potvrzení vystavíme.

Willi Türk

Zájezd za varhanami

V sobotu 20. 5. 2017 se opět po roce konala již tradiční exkurze za poznáním varhan v našem okolí, pořádaný jednotou Musica sacra. Od kostela Neposkvrněného Početí Panny Marie v ulici Křenová společným autobusem vyjela skupinka asi 30 varhanních „nadšenců“ z řad žáků ZUŠ varhanické Brno a dalších zájemců a přátel varhan pod vedením Svatavy Barákové, jíž vděčíme za organizaci celé akce. Naši výpravu také doprovázeli odborníci, jako jsou Ondřej Múčka, David Postránecký, Karol Frydrych a již tradičně nechyběl ani náš přední organolog a historik prof. Jiří Sehnal.

Možná zapůsobilo nevlídné počasí toho dne, že účastníků zájezdu bylo tentokrát méně, než se předpokládalo, možná za to může pro studenty či učitele vypjaté období konce školního/akademického roku. Rozhodně za to však nemohly vybrané destinace naší výpravy, na které jsme se všichni již dlouho těšili. Naším cílem byla tentokrát Osová Bítýška a rozestavené varhany u sv. Martina v Třebíči.

Prof. Jiří Sehnal
za varhanami v Osové Bítýšce

Sotva jsme se uvelebili na svých sedadlech, pozdravili své spolucestující a zkontrolovali, kdo že to vlastně bude s námi celý den sdílet zážitky, už nás na tu správnou vlnu začal ladit svou promluvou Ondřej Múčka a poté připojil slovo i prof. Sehnal. Cesta nebyla dlouhá, a tak jsme si ani nestihli pořádně posedět a už jsme stanuli u našeho prvního cíle, u kostela sv. Jakuba Staršího v Osové Bítýšce, kde v roce 2015 byly restaurovány varhany panem MgA. Daliborem Michkem. Zpočátku to vypadalo, že budeme hrát hru „Najdi klíče od kostela“, ale sotva jsme se stihli pro tuto myšlenku nadchnout jakožto pro humorné zpestření programu, problém byl vyřešen a brána našeho

varhanního pokladu odemčena. Snad by někdo namítl, že slovo „poklad“ je použito poněkud nepatřičně a přehnaně, avšak varhany z roku 1872 z dílny Františka Svítila mladšího v kostele z poloviny 13. století jsou pro nás rozhodně unikum. Jistě by bylo možné považovat tyto jednomanuálové varhany za jedny ze skromnějších, co se týče možností a pestrostí rejstříků a barev, neboť celý stroj tvoří pouze Principál 8´, Flaut major 8´, Salicional 8´, Octava 4´, Flaut minor 4´, Quinta 3´, Superoctav 2´, Mixtura 1´ a v pedálu najdeme Sub Bass 16´, Violon Bass 8´ a Octav Bass 4´. Avšak rozhodně bychom je označili za dostačující z hlediska prostoru, který mají vyplnit, a účelu, který je jejich posláním. Poté, co nám jejich barevné možnosti svou hrou lehce naznačil Ondřej Múčka, dostali jsme i my všichni příležitost usednout na varhanní lavici. Přesvědčili jsme se mj. o tom, že zvuk plena je mnohem příjemnější a snesitelnější z pozice lidu v lodi kostela než ze stanoviště varhaníka. Po zhlédnutí kostela a důkladném vyzkoušení varhan nás již v Osové Bítýšce nic nedrželo (ne snad proto, že by zde již nebylo co dalšího k vidění), a tak jsme se opět nalodili na palubu autobusu a ujížděli k našemu druhému cíli.

V Třebíči nás však nejprve čekala všemi velmi oblíbená část – obědová pauza. Nejenže jsme se potřebovali odměnit za ranní vstávání a dopolední aktivitu a zároveň se posilnit na odpolední program, ale především jsme více než hodinu volného času chtěli využít jako příležitost k setkání a k vzájemnému sdílení zkušeností a zážitků (nejen ze života varhaníka) a navazování či upevňování přátelských vztahů, což lze v autobuse či v prostorách kostela jen omezeně. (Zato však posezení u společného stolu nad vepřovými výpečky se špenátem a knedlíky a s půllitrem piva je místo k tomu právě ideální…)

Co učinit, když jsme dokonale uspokojili choutky a potřeby tělesné? Teď zase dát nějakou stravu duši a duchu. Vystoupali jsme tedy na vrch náměstí ke kostelu sv. Martina, kde nás už čekal místní varhaník a varhanář Tomáš Nováček, aby nás zasvětil do života právě narozených, byť ještě ne kompletních, varhan. Restaurátorská práce byla svěřena firmě Kánský-Brachtl z Krásných Louček u Krnova. Dosud byla dokončena první etapa, kdy byl zhotoven hlavní stroj a pedál, a nyní čekáme na realizaci druhé etapy, při níž se nástroj dočká i zadního manuálu a žaluziového stroje a celkem bude obsahovat 33 rejstříků. Rozhodnutí, jak vést celou realizaci stavby varhan, vůbec nebylo jednoduché. Varhany, jejichž historii můžeme sledovat přehledně od r. 1796, kdy v kostele stál nástroj od Jana Komorníka, prošly až do dnešní doby mnoha zásahy a úpravami, ne vždy zcela citlivými. V roce 1883 přistavěl prostřední skříň Josef Andrýs a v roce 1931 pak do historických skříní postavila nové varhany firma Rieger z Krnova jako svůj opus 2492. Dále následovaly jen dílčí úpravy, přesto už varhany před rokem 2015 volaly po řádném restaurování. Skříně byly napadeny červotočem a životnost pneumatické traktury v ohrožení. Nakonec bylo rozhodnuto do

historických skříní Jana Komorníka a Josefa Andrýse vsadit takový nový nástroj, který by vyhovoval jak požadavkům pro hudbu barokní, klasicistní i řekněme „hudbu budoucnosti“ a zároveň nebyl jen průměrným univerzálním třímanuálovým koncertním nástrojem. Vynechány byly některé romantické rejstříky jako Vox Coelestis, ale naopak velmi zajímavý pro nás může být například Cimbelstern, který je replikou původního rejstříku v upraveném ladění. Nástroj má kombinovanou mechanickou a elektrickou trakturu s paměťovými kombinacemi Setzer. Celkové náklady se odhadují na 9 000 000 Kč a každý, kdo by se chtěl na tomto Bohu milém díle podílet, má možnost finančně pomoci „adoptováním“ jednotlivých píšťal. Myslím, že snad každý, kdo měl možnost si varhany poslechnout, prohlédnout a „osahat“ zblízka, jako jsme měli my, si s myšlenkou takovéto finanční podpory musí přinejmenším pohrávat. Neboť se jedná o nástroj vskutku co do práce firmy kvalitní a s ohledem na historii citlivě realizovaný, zároveň také zvukově a barevně bohatý, uchu libě znějící a duši povznášející.

Debata o varhanách v kostele sv. Martina v Třebíči

David Postránecký zkouší varhany u sv. Martina v Třebíči

Čas, který se v chrámovém kůru jakoby na chvíli zastavil, však ve skutečnosti neúprosně plynul dál a my jsme museli dočasně zanechat svého nadšení pro dosud poloviční nástroj a opět nasednout do autobusu, který nyní nabral konečný směr Brno. S velkým očekávání však budeme vyhlížet dokončení prací na svatomartinských varhanách a doufat, že se brzy zase necháme přesvědčit o jejich kvalitách na vlastní oči a uši. Vůbec bychom se nemohli přinutit k cestě zpátky (ten den zase tak rychle utekl!), kdyby nebylo příslibu dalších varhanně-poznávacích zájezdů, na které nás již zpáteční cestou předběžně zval Ondřej Múčka. Kdo ví, možná že se dočkáme i vzdálenějších výprav za hranice naší země. Závěrem bych chtěla jen uvést velké a srdečné poděkování těm, kteří tyto zájezdy pro nás připravují, tedy členům jednoty Musica Sacra a za organizaci paní Svatavě Barákové, neboť se to neobejde bez obětí. A třebaže bylo účastníků poskrovnu, přesto mají takové cesty dle mého velký význam a smysl, a všem zúčastněným tak dnešní den zprostředkoval krásný zážitek.

S poděkováním Anežka Šejnohová

Za fotografie děkujeme Václavu Michálkovi a Jiřímu Pohlovi.

Postupové zkoušky v Břeclavi

V sobotu 10. 6. 2017 zakusili účastníci tříletého varhanického kurzu v Břeclavi první velkou zkoušku ze hry na varhany. I přes mnohé obavy zvládli postupové zkoušky do druhého ročníku všichni přítomní (cca 50 účastníků), několik jednotlivců bude ještě zkoušky ze hry na varhany skládat v říjnu na začátku druhého školního roku.

Vzhledem k velkému počtu zkoušených probíhaly zkoušky na třech místech: v kostele sv. Václava (zkoušející W. Türk, S. Baráková), na ZUŠ Břeclav (zkoušející manželé Melkusovi) a v kostele Navštívení Panny Marie, Břeclav-Poštorná (zkoušející M. Horáček, D. Postránecký a L. Havlátová).

kancelář MS

Lektoři varhanní hry David Postránecký a Marek Horáček u ročníkových přehrávek v kostele sv. Václava v Břeclavi

Sborování 2017 v křtinském poutním chrámu Jména Panny Marie

Je nedělní poledne 18. června 2017, i v naší malinké dědince patřící k Letovicím svolává zvon ke svátečnímu obědu, po kterém se chystám spolu se svými milými přáteli spoluzpěváky na odjezd do městečka v Moravském krasu, do Křtin. Návštěva poutního místa není první, ale dnes v sobě cítíme velkou odpovědnost.

Překrásný křtinský chrám nás vítá spolu se sluneční oblohou, stejně jako množství zpěváků z různých koutů jižní Moravy. Po krátkých zkouškách tedy napětí vystřídají první tóny a hlasy, které se nesly všemi kouty chrámu.

V rámci přehlídky se představilo 12 sborů chrámových či jiných zabývajících se zpěvem duchovních skladeb (program jednotlivých sborů viz níže – pozn. redakce). Odpoledne naplněné hudební prezentací jednotlivých pěveckých uskupení, následná závěrečná liturgie zpívaných nešpor vedená otcem biskupem brněnským Mons. Vojtěchem Cikrlem a pěvecky předsedou sdružení Musica sacra Willi Türkem, stejně jako závěrečné volné posezení a přátelské popovídání, pozpívání a poslech zvonohry v ambitech poutního chrámu, to vše přineslo krásné, povznášející zastavení ve shonu všedních dní, ponoření se a zaposlouchání se do tónů duchovních písní, skladeb, mší.

Náš pěvecký sbor přijal své jméno Carpe Diem, tedy „Užij dne“. Tak tedy neděle poloviny června ve Křtinách přinesla naplnění těchto slov.

A na závěr poděkování všem organizátorům, křtinské farnosti, krásnému prostředí křtinského chrámu, požehnání otce biskupa Vojtěcha a hlavně Pánu Bohu za dar zpívat, poslouchat i naslouchat a milovat krásu hudby.

Za Komorní PS Carpe Diem Letovice Eva Hejlová

***

Děkujeme za vydařené Sborování ve Křtinách, velké povzbuzení pro nás. Byla jsem překvapena vysokou úrovní sborů, protože mám pocit, že v naší lokalitě již převládají schóly. Moc nás potěšila přítomnost a laskavost Mons. Cikrleho, i duchovní prožitek při nešporách. Nu, a závěrečný řízek s malým pivem spolu se zvonohrou, to byla dokonalá tečka. Krásné ukončení sezóny. Ještě jednou díky.

Míla Provazníková, Chrámový sbor Březolupy

***

Děkujeme všem pořadatelům za krásnou akci. Moc se nám ve Křtinách líbilo a těšíme se na nějaké další setkání.
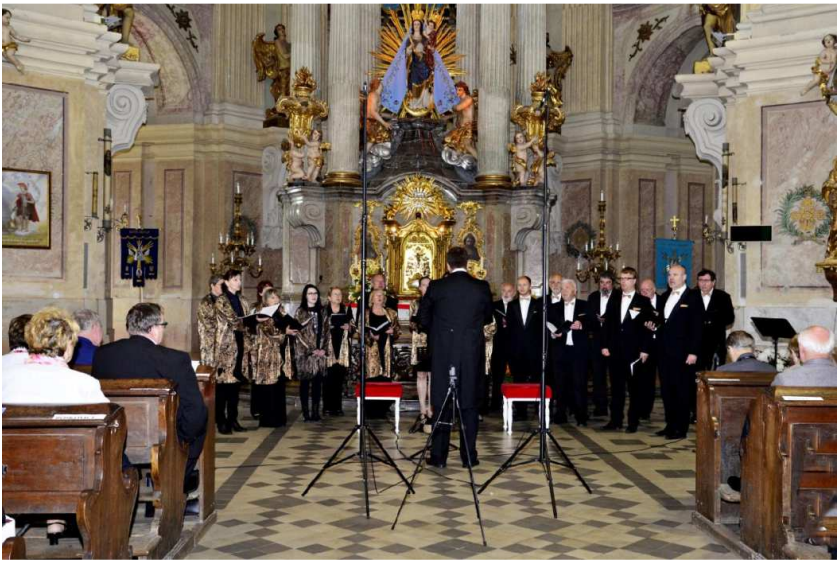
Inka Pospíšilová, sbor Magnificat z Lelekovic

Poutní chrám zaplnilo 270 zpěváků

S některými sbory účinkovali i sólisté

Přehlídku uzavřel místní Smíšený komorní sbor Kantila

PROGRAM PŘEHLÍDKY SBORŮ

1. Musica coeli – děkanství vranovské a znojemské *řídí Ivo Prchal*

M. Praetorius	Christ ist erstanden
M. Vulpius	Duch Svatý z nebe sestoupil
Q. Gasparini	Adoramus te

2. Smíšený chrámový sbor od sv. Jakuba – Boskovice *řídí Jiří Pohl*

Božanův kancionál	Zdrávas Maria Panno
E. Elgar	Ave verum corpus
L. Mozart	Sanctus (Missa brevis in C, KV 115)
A. Schnyder	Ubi caritas

3. Svatojánský chrámový pěvecký sbor ze Svitávky
řídí Leontina Koryčánková

J. Walenta	Slavnostní mše – Kyrie, Gloria, Sanctus, Benedictus

4. Chrámový sbor kostela sv. Jakuba Staršího Městečko Trnávka

řídí Stanislav Škeřík

J. Olejník	Proprium k sv. Jakubu – vstupní ant.
A. Lotti	Ecce panis angelorum
chorál ze 16. stol., arr. B. Korejs	– Ó spasitelná hostie
J. Olejník	Proprium k sv. Jakubu – antifona k přijímání

5. Chrámový sbor sv. Kříže – Znojmo *řídí Jarmila Ludvíková*

G. O. Pitoni	Cantate Domino
J. Strejc	Ecce sacerdos magnus
J. Haydn	Kyrie (Missa brevis in B)
G. Lagrange	Laudate omnes gentes

6. Chrámový sbor Březolupy *řídí Míla Provazníková*

J. S. Bach	V bezpečí se mohou ovce pást
Z. Fibich	Žalm Beatus vir
J. S. Bach	Jesus bleibet meine Freude (BWV 147)

7. Pěvecký sbor Cantus Morkovice *řídí Vladimír Bleša*

Z. Pololáník	Znělka
V. Bleša	To je ten chléb
F. X. Brixi	Regina coeli
A. Schnyder	Ubi caritas

8. Carpe diem – Letovice *řídí Karel Pecháček*

G. P. de Palestrina	O crux ave
M. Duruflé	Ubi caritas
G. G. Gorczycki	Tota pulchra es Maria

9. Farní sboreček – Uherský Brod-Újezdec *řídí Helena Mudráková*

P. B. Vaněk	Píseň o Vzkříšení Páně
V. M. Šteyer	Vychvalujme vesele
hymnus	Svjatyj Bože

10. Magnificat – Lelekovice *řídí Inka Pospíšilová*

G. Young	Alleluia
D. Bortňanskij	Tebe poem
A. Pärt	Bogoróditse Djévo
Z. Lukáš	Gloria (Missa brevis)

11. Collegium musicale bonum – Slavkov u Brna *řídí Karol Frydrych*

D. Buxtehude	Alles, was ihr tut mit Worten oder mit Werken (BuxWV 4)
K. B. Kopřiva	Salve Regina
W. A. Mozart	Sanctus (Missa brevis in B, KV 275)

12. Smíšený komorní sbor Kantila Křtiny z.s. *řídí Lukáš Sotolář*

N. Kedrov	Otče náš
anonym	Sanctus
J. E. Moore, jr.	Spirit of God
M. Duruflé	Ubi caritas
R. Dubra	O crux ave

Závěrečné liturgii nešpor předsedal biskup Vojtěch Cikrle,
který před závěrečným požehnáním řekl přítomným zpěvákům:
„Vy jste pro mě povzbuzením!“

Za fotografie děkujeme Gisbertu Heidlerovi.
(více fotografií najdete na webu Musica sacra)

Sbormistrovský kurz 2016-2017

Od září 2016 do června 2017 jsem navštěvovala kurz pro chrámové sbormistry, který organizovala jednota na zvelebení církevní hudby na Moravě Musica sacra v Brně v příjemném prostředí ZUŠ varhanická na Smetanově ulici. Do kurzu se přihlásilo kolem 30 sbormistrů z malých vesnických farností i z větších měst z celé Moravy i z některých míst v Čechách. Vedoucím kurzu byl Mag. Art. Ondřej Múčka, místopředseda jednoty Musica sacra.

Scházeli jsme se vždy 1x za měsíc – v sobotu. Během kurzů jsem se naučila spoustu zajímavých věcí, např. jak zpěváky kvalitně rozezpívat: od nácviku správného dýchání, přes procvičování různých nosovek, samohlásek a slabik až ke zpívání kvart a kvint.

Rozdělili jsme se vždy na 3 nebo 4 hlasy, naučili se je zpívat, přičemž nám Ondřej Múčka vysvětlil všechny záludnosti partitury, zkoušeli jsme dirigovat každý sám při zpívání a později vždy jeden z nás předstoupil a dirigoval námi utvořený pěvecký sbor. Vedoucí kurzu s námi procvičil správné dirigování dvou, tří i čtyřčtvrtečního taktu, protože někteří z nás měli zažité nesprávné návyky v pohybu paží.

Začali jsme lehčími skladbami – např. Poslán jest od Boha anděl v úpravě J. T. Turnovského nebo Smiluj se, Bože v úpravě Petra Ebena. Obě tyto skladby většina z nás zařadila do repertoáru svých sborů, protože jejich jednoduchost odpovídá možnostem vesnické schóly. Dostávali jsme domácí úkoly – např. naučit se zpívat všechny hlasy, jeden zpívat a zbylé zahrát na klavír. Postupně jsme přecházeli k těžším skladbám – Dixit Maria Hanse Lea Hasslera, Soudce všeho světa, Bože v úpravě O. Múčky až jsme došli k nejtěžší skladbě – Missa brevis in C Leopolda Mozarta. I když nás krása částí Kyrie, Agnus a Sanctus zcela uchvátila, jen málokdo z nás by si mohl dovolit něco takového nacvičit s vesnickou schólou, neboť tato skladba zcela přesahuje jejich možnosti.

Věnovali jsme se i nácviku žalmů – jak z Kancionálu, tak skladbě Magnificat VIII toni, op.66/27 Oresta Ravanella.

Ondřej Múčka nám trpělivě vysvětloval výslovnost v latinských i italských textech, věnovali jsme se dynamice, rytmu, tempu, intonaci. Ve svých hodinách byl velmi vstřícný, vtipný, zábavný, mohli jsme se na něj obrátit s jakýmkoliv problémem – vždy byl připraven nám vše vysvětlit.

Proto bych mu chtěla za všechny studenty poděkovat. Myslím, že bude zájem v kurzu pokračovat i příští školní rok, snad by jen bylo lépe, kdyby jednotlivé lekce byly delší a jezdili jsme méně často. Také bych se přimlouvala za lehčí skladby, které by se naši zpěváci v kostelech, sestávají většinou ze starších dam, byli schopni naučit.

Chtěla bych také poděkovat i paní Svatavě Barákové, která vždy připravila nejenom místnost pro výuku, ale také občerstvení a vždy nám splnila všechny požadavky, ať už na notové materiály nebo informace.

Na závěr bych chtěla říci, že bylo velmi zajímavé se podělit o své zkušenosti s chrámovými schólami s ostatními sbormistry, zjistit, že v podstatě máme všichni stejné problémy, ale že svůj koníček děláme s radostí a pokorou.

Marta Kočíková

***

Chtěl bych panu Múčkovi a organizátorům moc poděkovat za hezkou akci, díky které jsem ztratil ostych při dirigování. Také jsem získal představu, jak by asi měla vypadat práce sbormistra. Nabyté zkušenosti jsem využil letos při Svatém týdnu, ve kterém mám na starosti Zelený čtvrtek a Velký pátek. A myslím, že oproti minulému roku to bylo podstatně lepší. Moc děkuji.

Karel Růžek

***

Srdečně děkuji za rok prožitý ve společnosti Musica sacra, pro mne velmi inspirující. Těším se, že bude další pokračování, protože jsme nejen pracovali na sobě, co se týče vedení sborů, nácviku skladeb a dirigování, ale byl prostor i na otázky, problémy, ve kterých jsme neměli jasno a které jsme mohli společně probrat a prodiskutovat, což bylo velmi cenné, aspoň pro mne.

Míla Provazníková (autorce tohoto příspěvku děkujeme též za fotografii)

Účastníci posledního setkání ročního kurzu pro sbormistry

240 let brněnské diecéze – Kancionálová produkce v brněnské diecézi

Rok 2017 se v brněnské diecézi nese ve znamení oslav 240letého výročí zřízení brněnského biskupství. Také v našem Zpravodaji se chceme letos zaměřit na uplynulá dvě století trvání naší diecéze, a to s přihlédnutím k hudebnímu životu ve zdejších církevních institucích. Třetí příspěvek se věnuje kancionálům; zde přinášíme jeho první část.

Pod pojmem *kancionál* rozumíme soubor či zpěvník duchovních písní. Výraz je odvozen z latinského *cantio* = píseň. Od 15. století plní analogickou funkci latinská forma výrazu *cantionale* (též příbuzné tvary *cantionarium*, *cantuale*). V české jazykové sféře se od 16. století používaly názvy *Písně* či *Písničky* s adjektivem *duchovní*, *nábožné* apod. Název *kancionál* se začal častěji prosazovat až od sklonku 17. století. V němčině se pro soubor duchovních písní ustálil termín *Gesangbuch*. Zmapovat kancionálovou tvorbu však není tak jednoduché, jak by se na první pohled zdálo. Bibliografická praxe RISM (*Répertoire International des Sources Musicales* = Mezinárodní soupis hudebních pramenů) považuje za kancionál soubor alespoň 12 písní; menší uskupení písní musí splňovat vnější rysy kancionálu: samostatný titulní list, předmluvu, obsah a rejstřík. Nutno mít také na zřeteli, že vedle hlavních českých kancionálů byly v brněnské diecézi taktéž zpěvníky regionální[1], řádové,

[1] Např. Karel Eichler ve Zprávě o novém kancionálu uvádí: „Byla potřeba prohlédnout zpěvníky, kterých se užívá v diecesi, zvláště kancionálky menší, aby se utvořil fond písní oblíbených. Probrán Kolískův kancionálek cyrillský, Kytice Bádalova z Velké Bíteše, zásilka písní Bernarda Pátka ze Křtin, ředitele Tiray a nadučitele Jeronyma Šašecího z Telče, Jakuba Pavelky z Rudíkova a Přibyslavic, Možného z Třebíče, Šlesingra z Bučovic, Lehnerův a Venhudův kancionálek,

poutnické nebo pro německé obyvatele. Toto téma značně přesahuje mantinely našeho periodika, proto se omezím jen na nejdůležitější zpěvníky diecéze, jež budou zařazeny do linie kancionálové produkce v několika rovinách.

Brno zaujímá významnější postavení v dějinách vydávání kancionálů až v posledních dvou stoletích. Za přelomový, byť dobově obtížně přijímaný, můžeme považovat výbor *Normálnj Zpěwy, Letanye a Modlitby* (Brno: Jozef Neumann, 1784); jeho melodie jsou zaznamenány bílou menzurální notací, český text je vytištěn gotikou, latinský text antikvou.

Předlohou pro tento výbor byl *Catholisches Gesangbuch* (Wien 1774), zpěvník anonymních vídeňských katechetů, vytvořený z příkazu Marie Terezie. Císařovna totiž usilovala o zavedení zpěvu lidu při mši. Nový bohoslužebný řád roku 1783 nařídil zpívat předepsané mešní písně – parafrázují texty ordinaria, zatímco místo textů propria přinášejí popis liturgického dění. Starší či nově tvořené mešní písně (označované jako *normální* = odpovídající normě) se tak staly důležitou repertoárovou vrstvou dobových kancionálů. Zmíněný *Catholisches Gesangbuch* přinesl 87 nových písní se 47 melodiemi od neznámých autorů opatřených varhanním doprovodem. 500 výtisků pak bylo rozdáno gratis německému obyvatelstvu Moravy. Po vzoru vídeňského zpěvníku sestavil Dp. Tomáš Fryčaj (1759-1839) *Písně duchovní* (Olomouc 1788) a *Auplnou knihu duchovních písní katolických* (Brno 1801).

Jako básník duchovních textů mohl Fryčaj tuto složku edice uspořádat. Jak sám přiznává, hudební vzdělání neměl, přesto neváhal redigovat zpěvník jako celek. K tomu si přibral na pomoc několik muzikantů, zvláště spolupracoval s brněnským skladatelem Josefem Ondřejem Novotným (1776-1856) a kunštátským regenschorim Františkem Pohlem. Tento rektor „mnohé starožitné melodie ponapravil, je schopnostem lidu sprostějšího směrnějšími učinil a na novo složené písně nové liboznějící melodie složil“. Výtisk se setkal s neobyčejným úspěchem – přinesl potřebné oživení lidového zpěvu; opětovně objeviv se pak do roku 1842 vyšel ještě devětkrát pod názvem *Katolický Kancyonál k wzdělánj a roznjcenj skutečné weřegné y domácý Pobožnosti. Obsahugjcý Pjsně a Modlitby* (Brno: Jan Jiří Gastl)[2]. V dobových pramenech se uvádí obvykle 60 000 publikovaných exemplářů! To je nevídané číslo nejen na Moravě. Notovaná edice vyšla tiskem dle dobového zvyku zvlášť. *Melodye na Katolický Kancyonál* (Brno: s. n., 1830) obsahuje 153 nápěvů se simplexním

kancionálek z Telče, Bačákův z Třeště, zpěvník farnosti Pohořelické, zpěvy z pouti lurdské od Dra. Al. Kolíska, Weinlichův kancionál Vranovský, kancionály z Nového Města, z Třebíče, Velké Meziříče, z Přívozu-Olešnice, kanc. Tidla-Beránka z Újezdu a jiné.“

[2] Ve čtyřicátých letech se ujal i na Slovensku.

varhanním doprovodem v trojím způsobu úpravy: 1) pro soprán a bas, ojediněle jako generálbas; 2) trojhlas; 3) homofonní čtyřhlas.[3]

Brněnský historik Christian d'Elvert ve svém spisu o dějinách hudby na Moravě a ve Slezsku uvádí: „Tento zasloužilý prostonárodní spisovatel (Volksschriftsteller) svým kancionálem uspokojil skutečnou potřebu katolických Slovanů“.[4] Zpěvník obřanského faráře se stal předlohou pro *Katolický Kancionál* (Olomouc 1847) Dp. Tomáše Bečáka (1813-1855), jenž spolu s dvoudílným *Kancionálem* (Praha 1863-1864) Dp. Vincence Bradáče (1815-1874), zvaném také „*Svatojanský*“,[5] ovlivňoval lidový zpěv až do dvacátého století. V 2. polovině 19. století Fryčajovu edici odsoudili především generace formované cyrilským obrodným hnutím, s odstupem času i muzikologové Vladimír Helfert v *Pazdírkově hudebním slovníku naučném II*, část osobní (Brno 1937) či Gracian Černušák v *Československém hudebním slovníku osob a institucí* (Praha 1963). Přední hudební historik Jiří Sehnal však upozorňuje, že při hodnocení je třeba uvážit společenské a kulturní podmínky, které Fryčaje vedly k jeho vzniku.[6]

Nástupcem Dp. Tomáše Bečáka v brněnské diecézi se stal kooperátor u sv. Tomáše v Brně Dp. František Poimon (1817-1902), který vydal *Úplný Kancionál katolický* (Olomouc: W prodeji u Jana Neugebauera, Ant. Halouska, 1856) dedikovaný ctitelům sv. Cyrila a Metoděje. Na 870 stranách husté sazby se nachází 638 písní, 33 žalmů, 35 litanií[7], 30 pobožností a v souvislosti s pozitivní změnou politického klimatu po roce 1848 též zprávy o 10 bratrstvech. Kromě písní ke mši jsou zařazeny i písně, které se mohou zpívat během dne, např. ranní či večerní. Modlitby byly komparovány dle breviáře, římského a moravského ritu

[3] Některé zpěvy vstoupily do okruhu lidové písně, jak o tom svědčí záznamy z Guberniální sbírky z roku 1819.

[4] d´ELVERT, Christian. *Geschichte der Musik in Mähren und Oesterr.-Schlesien mit Rücksicht auf die allgemeine, böhmische und österreichische Musik-Geschichte*. Brünn: Historich-statist. Sektion, 1873, Beilagen, I. Geschichtliches, c) Die böhmischen Cancionale, s. 39.

[5] *Kancionál čili kniha duchovních zpěvů pro kostel i domácí pobožnost* (Praha: Svatojanské dědictví) vyšel ve dvou dílech v letech 1863-1864 za redakce kanovníka metropolitní kapituly pražské Vincence Bradáče (1815-1874). Obsahuje 820 písní, u každé z nich je krátká dohra. Starší písně jsou často zbytečně přepracovány v duchu dobového nazírání, i tak je to ale nejvýznamnější český katolický soubor duchovních písní od vydání Šteyerova kancionálu.

[6] Viz SEHNAL, Jiří. *Stručný přehled dějin katolické chrámové hudby*. Brno: Biskupství brněnské – Středisko pro liturgickou hudbu, 1997, s. 28.

[7] Obvyklé byly 3 litanie: k Nejsvětějšímu Srdci Páně, Litanie Lauretánská a ke všem svatým.

a poopraveny dle latinských textů. Hymny i některé písně přeložil Dp. František Sušil (1804-1868). Dále jsou uvedeni: sídelní kanovník, rada a kancléř v Litoměřicích Dp. Jan Křtitel Drbohlav (1811-1877), budějovický biskupský notář Dp. Václav Pohan a farář v Doubravici u Rájce Dp. Jan Nepomuk Soukup (1826-1892). Poimonův kancionál se dočkal opětovného vydání u Bedřicha Grosse v Olomouci roku 1861.[8]

/Pokračování příště/

Karol Frydrych

In memoriam Jana Marka

„Zajděte si do kostela v Ostravě-Zábřehu,
kde Jan Marek příkladně hraje moje ordinárium.“
Petr Eben, Instruktáže varhaníků

V neděli 25. června 2017 zemřel dlouholetý ředitel kůru a varhaník kostela Navštívení Panny Marie v Ostravě-Zábřehu Jan Marek.

Narodil se 16. května 1942 v Ostravě-Vítkovicích jako třetí ze čtyř dětí (Josefa, Marta, Jan, Antonín). Po absolvování povinné školní docházky na základní škole (Rostislavova 7, Ostrava-Vítkovice) vystudoval Vyšší průmyslovou školu stavební (Jungmanova 3, Ostrava-Přívoz, 1956–1960) a Pedagogický institut. Jeho zaměstnání v Urxových závodech přerušila povinná dvouletá základní vojenská služba v Kroměříži, poté pracoval jako projektant konstrukce mostů v Hutním projektu Ostrava (do roku 1993).

K hudbě začal tíhnout v předškolním věku – již tehdy obdivoval improvizace vítkovického varhaníka a neodsunutého německého kněze bez státního souhlasu P. Aloise Maria Schwammela. Nejprve hrál na foukací harmoniku, později bral soukromé hodiny klavíru u varhaníka a prvního ředitele hudební školy v Brušperku Rudolfa Janáčka. Ke královskému nástroji ho nasměroval právě Janáček spolu s kaplanem kostela Navštívení Panny Marie v Ostravě-Zábřehu P. Karlem Goldmannem. Jeho prvními učiteli pak byli místní varhaníci Rudolf Bala a Josef Wrenga.

[8] V témže roce vyšlo 3. rozmnožené a opravené vydání Poimonova *Katolického kancionálku, obsahující písně a modlitby k weřejným i domácím pobožnostem* (Olomouc: s. n., 1861) o 367 stranách. Tuto edici sestavil František Poimon dle kancionálu Tomáše Bečáka. Znovu vyšla v letech 1858 (2. rozmnožené vyd.), 1869 (nové rozmnožené a opravené vydání) a 1877.

Ostravsko mělo zásluhou žáků Janáčkovy Varhanické školy – Eduarda Bartoníčka (Ostrava-Moravská Ostrava, dnešní katedrála); Josefa Černockého st. (Ostrava-Zábřeh); Antonína Hradila (Ostrava-Vítkovice); Víta Kmenta (Frýdek, poutní kostel); Františka Kolaříka (Místek, kostel sv. Jana a Pavla); Albína Lehára (Frýdek, evangelický kostel); Eduarda Marhuly (Ostrava-Mariánské Hory) – vysokou úroveň a na varhanická místa se vypisoval konkurz. K předchůdcům Jana Marka patřili:

Josef Černocký st. (1881-1932) – žák Leoše Janáčka na Varhanické škole (1906-1909), ředitel hudební školy Národní Jednoty v Ostravě-Zábřehu (1909-1932), ředitel kůru a varhaník (1911-1932);

Josef Černocký ml. (1915-1970) – absolvent pražské konzervatoře a hudební vědy na filozofické fakultě UK v Praze, ředitel kůru a varhaník (1932-1946), hudební režisér rozhlasové stanice Ostrava (1940-1945), pedagog brněnské konzervatoře (1945-1968) a JAMU (1947-1968);

Marie Černocká (1879-1960) – učitelka hry na housle na místní hudební škole, soukromě učila hru na varhany, po odchodu syna Josefa do Brna převzala vedení kůru a řízení chrámového sboru.

O úctě a oddanosti Jana Marka k rodině Černockých vypovídají dva jeho činy: 1) ve farním kostele umístil pamětní mramorovou desku s jejich jmény; 2) do posledních sil pečoval o jejich hrob.

Z výše uvedeného vyplývá, že chtěl-li Jan Marek obstát a udržet nastavenou úroveň, musel se dále hudebně vzdělávat. Odbornou formaci ve hře na varhany získal nejprve na Lidové konzervatoři v Ostravě-Přívoze (1966-1970). Rok před dokončením této školy přestoupil do nově otevřeného varhanního oddělení Státní konzervatoře v Ostravě-Moravské Ostravě (1972-1978). Na obou konzervatořích byl žákem Vladimíra Svatoše (1928-2011), jenž kromě hlavního oboru dále vyučoval nauku o varhanách, skladbu, harmonii, kontrapunkt, analýzu skladeb a hudební nauku. Dějiny hudby jej učil Miloš Navrátil, hudební estetiku Bohumír Jírek, kontrapunkt Jaromír Podešva. Vladimír Svatoš měl ve zvyku každému svému žáku věnovat při absolutoriu některou ze svých skladeb – Jan Marek dostal *Pět chorálových předeher na vánoční písně.* Na absolventském koncertu 21. února 1978 v ostravském Domě kultury přednesl skladby: *O Mensch, bewein dein Sünde groß* BWV 622 a *Preludium a fugu Es dur* BWV 552 Johanna Sebastiana Bacha, *Pièce héroïque* Césara Francka a *Postludium* Leoše Janáčka.

Ačkoli tím završil svá studia, pravidelně se zúčastňoval měsíčních školení pro chrámové varhaníky, sbormistry a členy schol, které pořádala hudební sekce arcidiecézní liturgické komise v Olomouci (1980-1989). Kurzy mu dodávaly energii, podporu a motivaci k další činnosti na kůru v době náboženské nesvobody. Zároveň přispěly k prohloubení přátelství s P. Josefem Olejníkem –

na jeho přání pak Olejník zhudebnil některé chybějící žalmy. V průběhu dalších let pan Marek zpracoval celou žalmovou Olejníkovu tvorbu do čtyř dílů a nachystal k vydání; stejně jako sbírku textů všech veršů před evangeliem a ve spolupráci s Jiřím Plhoněm též Snadné doprovody písní z Kancionálu.

Absolutorium konzervatoře sice kvalifikovalo Jana Marka jako učitele varhanní hry, jelikož se však „nevyrovnal s náboženskou otázkou“, mohl pedagogicky působit až po Sametové revoluci a to na Základní umělecké škole Leoše Janáčka ve Vítkovicích (externě 1990-1993; interně 1. dubna 1993 – 31. prosince 2000; ve funkci zástupce ředitele školy 1994-1996). Díky porevolučnímu nadšení a potřebným kontaktům se mu podařilo sehnat 300 000 Kč na koupi digitálních varhan Eminent. Jeho snahu o vyškolení varhanického dorostu podpořilo i Biskupství ostravko-opavské udělením mise pro výuku liturgiky na této škole. K pomyslným „jablkům ze stromu“ patří sedm desítek žáků-varhaníků.

Trvalou stopu zanechal také jako člen redakční rady časopisu Varhaník. Radek Rejšek vzpomíná: „Redakční kolektiv (P. Jiří Hájek, P. Karel Bříza, P. Stanislav Přibyl, P. Jaroslav Konečný, Radek Rejšek, Josef Hájek – bratr P. Jiřího Hájka, Irena Chřibková, Jiří Churáček, Jana Vokatá, roz. Machutová) sice začínal v silné sestavě, avšak zastoupení zde měly pouze české diecéze, což jsme velmi brzy začali pociťovat jako velmi vážný nedostatek. Ten byl sice vyvážen existencí jednoty Musica sacra, ale pokud by měl mít časopis skutečně celostátní pokrytí, bylo nutné najít někoho z Moravy, aby byly zajištěny informace a příspěvky týkající se moravských diecézí. Pamatuji si, jak jsme s P. Hájkem jeli autem p. Marka oslovit osobně, zda by s námi nechtěl pracovat. Neodmítl, a tak se stal členem našeho redakčního týmu.“ Za patnáct let redakční spolupráce (do dubna 2014) napsal několik desítek článků.

Na přelomu nového tisíciletí se stal členem Jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě jako reprezentant redakční rady časopisu Varhaník. Odebíral Zpravodaj Musica sacra, patřil k pravidelným účastníkům Svatocecilských setkání v brněnském dómu a valných hromad MS konaných v sále ZUŠ varhanická Brno. Mezi členy jednoty měl řadu přátel, velmi si vážil např. skladatele Zdeňka Pololáníka, katedrálního varhaníka Petra Kolaře či zábrdovického regenschoriho Zdeňka Hatiny. Působil de facto jako spojovací článek mezi Varhaníkem a Musica sacra. Publikoval ve Varhaníku o aktivitách jednoty a připomínal jubilea hudebních osobností moravských diecézí.

Jeho celoživotním posláním byla služba kantora kostela Navštívení Panny Marie v Ostravě-Zábřehu, kde stojí varhany Rieger-Kloss postavené roku 1947 dle návrhu Josefa Černockého ml. Nástroj má 2 manuály, pedál, 20 rejstříků a pneumatickou trakturu. Poprvé na ně veřejně hrál při novoroční liturgii 1956 – od té doby byl častěji u varhan, než u oltáře coby ministrant. Po jmenování

regenschorim (1. ledna 1960) se četnost hraní ještě zvýšila v průměru na šedesát pět mší za měsíc! Hudební složku křtů, svateb a pohřbů namnoze realizoval ve spolupráci s členy ostravské filharmonie (Antonie Bačová – housle, Miroslav Kalous – housle aj.). O velkých svátcích doprovázel pěvecký sbor a orchestr řízený Františkem Hábou. Z titulu ředitele kůru zavedl ve farnosti nové formy chrámového zpěvu, jež vznikly na půdě obnovené liturgie: žalmy, zpěvy před evangeliem a ordinária (tři Josefa Olejníka, Petra Ebena, Karla Břízy, Zdeňka Pololáníka, Staroslověnské a *Missu mundi* – zněla vždy při latinské sobotní bohoslužbě). Přes čtyřicet let zpívala zábřežská farnost z Boží cesty (1938), zpěvníku olomoucké arcidiecéze. Od roku 1994 začal pan Marek nacvičovat i repertoár jednotného Kancionálu, zvláště písně Zdeňka Pololáníka a Petra Ebena.

Při mši rád improvizoval v melodicko-harmonickém stylu. „Na závěr příležitostně zařazoval skladby J. S. Bacha, C. Francka a Petra Ebena. Nádherně interpretoval například Bachovo *Preludium a fugu h moll“*, vzpomíná jeho spolužák z konzervatoře Miroslav Hub. Realizoval též varhanní koncerty. Jako varhaník proslul v širokém okolí a byl sjednáván na pohřby např. do Bílovce, Fulneku, Krmelína, Oder a často také do obřadní síně na vítkovickém hřbitově.

Měl zmapované všechny varhany v okolí. Spolu s varhanářem Jiřím Vaculínem ze Vsetína se podílel na opravách a údržbě mnoha nástrojů. Přičemž organum kostela Navštívení Panny Marie v Ostravě-Zábřehu bylo servisované každoročně – výborný stav ocenil mj. i Petr Eben, který na něm koncertoval.

Služba liturgického varhaníka zásadně ovlivnila Markův osobní i rodinný život, protože za celou dobu měl jen dva pomocníky-varhaníky: pány Františka Milatu a Jaroslava Havránka. Dne 28. září 2010 obdržel „Poděkování a uznání za dlouholetou obětavou službu varhaníka a záslužnou činnost pro farnost Ostrava-Zábřeh“ od ostravsko-opavského biskupa Jeho Excelence Msgre. Františka Lobkowicze. Druhé poděkování dostal 16. května 2017 k 75. Narozeninám.

Na varhany hrál až do nedávna, kdy úbytek tělesných sil mu neumožňoval vystoupat po točitém schodišti na kůr. Zesnul tiše, zaopatřen svátostmi. Rozloučení se uskutečnilo ve čtvrtek 29. června 2017 v zábřežském kostele za hudebního doprovodu Pavla Rybky (varhany) a Ludmily Urbanové (housle). Pochován je v rodinném hrobu na hřbitově ve Vítkovicích.

Jan Marek byl nadaný, vzdělaný – měl druhou nejvyšší kvalifikaci kantora A2, obětavý, skromný a nezištný dělník na vinici Páně, který dal všechny své síly službě na kostelních kůrech. Kéž odpočívá v pokoji a dojde odměny u Pána.

Karol Frydrych

Jan Marek (1942-2017)

Stěžejní literatura:

FRYDRYCH, Karol. 50 let na kůru – rozhovor s varhaníkem Janem Markem. *Zpravodaj Musica sacra*, Brno, 2009, roč. 17, č. 5, s. 6-8.

FRYDRYCH, Karol. 100 let od narození Josefa Černockého. *Musicologica*, Brno, 2015, roč. 4, č. 3, ISSN 1805-370X.

MAREK, Jan. Viděno ze Slezska. *Zpravodaj Musica sacra: Zvláštní vydání k 20. výročí*, Brno, 2013, s. 44-45.

MAREK, Jan. Odešel nestor ostravských varhaníků. *Varhaník: časopis pro varhanickou praxi*, Kostelní Vydří, 2011, č. 6, s. 17. ISSN 1212-5334.

Pozn.: Článek vznikl také za použití vzájemné korespondence a svědectví: Drahomíry Horákové, roz. Černocké (emeritní prof. Konzervatoře Brno), Miroslava Huby (spolužák ze Státní konzervatoře), Radka Rejška (šéfredaktor časopisu Varhaník), Renaty Ryškové (ekonomka ZUŠ Leoše Janáčka), Vítězslava Řehulky (farář v Ostravě-Zábřehu) a Hany Markové (manželka zemřelého).

Velikonoce na kůrech

Brno-Zábrdovice

V době velikonoční 2017 doprovázely pěvecké sbory a hudební soubory zábrdovické farnosti důležité bohoslužby, hlavně obřady Velikonočního tridua a některé mše, zejména na Boží hod velikonoční a při slavnosti Seslání Ducha Svatého.

Komorní sbor pod vedením Michala Javory doprovázel obřady Zeleného čtvrtku, Velkého pátku a Bílé soboty. Z většího počtu provedených skladeb uvádíme alespoň tento výběr: Píseň sv. Františka, Náš Bůh je láska, Soudce všeho světa aj. (Zelený čtvrtek), Ukřižovaný Kriste, Vzdáváme Ti díky (Velký pátek), Nové narození, Aleluja, Surrexit Christus, Zář tváře Tvé aj. (Bílá sobota).

"Klasický" chrámový sbor s orchestrem provedl pod vedením Zdeňka Hatiny na Boží hod velikonoční mši M. Filkeho (1855-1911) Missa in G, op. 80 a na slavnost Seslání Ducha Svatého mši K. Douši (1876-1944) Missa in F, op. 16. Obě tyto slavnostní bohoslužby byly ještě doplněny dalšími skladbami od autorů Nankeho, Grubera, Piherta, Mozarta, Hrušata a dalších autorů.

František Pecina

Březolupy

Chrámový sbor Březolupy už několik roků střídá svou velikonoční účast na mších s březolupskou schólou. Vždy zpíváme na Květnou neděli, Velký pátek a slavnostní nedělní mši Zmrtvýchvstání Páně.

Na Květnou neděli jsme kromě úvodních antifon a žalmu provedli čtené Matoušovy pašije, Až na kříž, Mozartovo Ave verum k přijímání a sólisté D. Fusková a F. Sliž ještě zazpívali Pie Jesu A. L. Webbera. Na Velký pátek již tradičně zpívané Janovy pašije, Výtky Ježíšovy K. Douši, Ó Hlavo plná trýzně J. S. Bacha, Tělo Krista a opět Webberovo Pie Jesu v podání M. Sližové, F. Sliže a D. Běhunkové na violoncello. Slavnostní neděli Zmrtvýchvstání Páně jsme radostně světili spolu s A. Vivaldim a jeho Gloria, části: Gloria, Laudamus te, Domine Deus a Quoniam tus solus sanctus. Sólistkami byly D. Fusková, P. Hájková – soprán, M. Provazníková – housle, T. Rosík – varhany. Instrumentalisté: K. Valeš – flétna, J. Hlaváčková, M. Dolinová, N. Cibulková a T. Valeriánová – housle, D. Běhůnková – violoncello. Vivaldiho jsme si ještě zopakovali na 4. neděli velikonoční ve Zlíně a 21. května v Nedachlebicích. Letošní rok jsme byli požádáni otcem Pavlem Macurou o zazpívání Hymnu

milosrdenství na 2. neděli velikonoční (Božího milosrdenství.) K obětování jsme přidali Ovečky se mohou v klidu pást J. S. Bacha.

Všem, kteří tak velké množství písní obětavě připravovali, srdečně děkuji.

Míla Provazníková

Křižanovice

V kostele Nanebevzetí Panny Marie při velikonočních liturgiích zaznělo: A. V. Michna z Otradovic – Plesej všechno stvoření, R. Bečák – Velikonoční chvalozpěv, V. K. Holan Rovenský – Surrexit Christus hodie, Vojtěch Javora – Regina Coeli. Účinkovali: smíšený chrámový sbor, Anna Gulová (mezzosoprán), Marie Bílková (mezzosoprán), Marie Cenková (alt), Vojtěch Šujan (housle), Lukáš Frydrych (varhany) a Marta Kuchtová (sbormistr).

Lukáš Frydrych

Místek – kostel sv. Jana a Pavla

Místecký chrámový sbor CANTORES DOMINI provedl na Zelený čtvrtek a při Velikonoční vigilii antifony P. J. Olejníka. V neděli na Slavnost Zmrtvýchvstání Páně zazněla velikonoční sekvence Victimae paschali laudes (pro sborový čtyřhlas upravil P. Cochereau) a Missa brevis Sancti Joannis de Deo (neboli „Kleine Orgelmesse“) J. Haydna za doprovodu komorního smyčcového orchestru. Vše nastudoval a provedení řídil sbormistr našeho sboru a místecký regenschori Jan Strakoš.

Radka Kulichová

Slavkov u Brna

Sborový zpěv zazněl ve slavkovském chrámu Vzkříšení Páně na Bílou sobotu, Boží hod velikonoční a slavnost Seslání Ducha Svatého. Účinkoval vokálně-instrumentální ansámbl Collegium musicale bonum, jenž přednesl příslušné liturgické zpěvy (aleluja, antifony, litanie, ordinaria, žalmy) a kompozice skladatelů: J. S. Bach – Jesus bleibet meine Freude (BWV 147); D. Buxtehude – Alles, was ihr tut mit Worten oder mit Werken (BuxWV 4); H. L. Hassler – Cantate Domino (a cappella); G. F. Händel – Canticorum iubilo (Juda Makabejský, HWV 63); C. Saint-Saëns – Tollite Hostias (Op. 12, No. 10); A. Vivaldi – Cum Sancto Spiritu (Gloria in D, RV 589). Bohoslužby Svatého

týdne byly hojně navštíveny, např. obřadům Velkého pátku přisluhovalo třicet tři ministrantů! Slavnostní atmosféru umocnili také oba kněží – děkan Milan Vavro a kaplan Petr Mareček – zpěvem liturgických textů. Za zmínku stojí výborné agape, které na vigilii slavnosti Vzkříšení Páně pro všechny účinkující nachystala rodina Hrabovská. Vzhledem k hrozbě teroristických útoků však byl slavkovský chrám střežen dvěma ozbrojenými policisty. Slavnosti Seslání Ducha Svatého se zúčastnily též delegace partnerských měst z Francie a Polska i se svými starosty.

V souvislosti s pětistým výročím reformace soubor Collegium musicale bonum vystoupil v neděli 2. dubna 2017 v 15 hod. rovněž na ekumenické bohoslužbě v brněnském církevním sboru Evangelické církve augsburského vyznání v ČR (Svatopluka Čecha 35a) za účasti superintendanta Mariána Čopa a představitelů místních církví. Liturgii přenášelo Radio Proglas; zazněly při ní skladby J. S. Bacha, W. F. Bacha, D. Buxtehudeho, G. F. Händela, M. Luthera a J. Paisibleho (1656-1721).

Na uvedených vystoupeních participovali hudebníci: Alexandra Bláhová (hoboj), Klára Klinkovská (flétna), Jan Patera (trubka), Nataša Hrušková (housle), Ladislav Jedlička (housle), Veronika Klinkovská (housle), Jitka Kneslová (viola), Julie Přikrylová (viola), Štěpán Švestka (violoncello) a Olga Frydrychová (varhany); řídil podepsaný.

Karol Frydrych

Vyškov

Chrámový sbor při kostele Nanebevzetí Panny Marie ve Vyškově se snažil pokrýt zpěvem všechny významné dny konce postní doby a velikonočních svátků. Na Květnou neděli při průvodu s ratolestmi zpíval jásavé Hosana I. P. Šmolíka, v pašijích dojemné Svatyj Bože P. I. Čajkovského v ruském originále. Na Velký pátek k tomu přidal ještě tklivé Jeruzaléme vstaň B. Jeremiáše. Na Boží hod velikonoční a následně v neděli Božího milosrdenství zazněly postupně tyto skladby: při vstupu slavnostní Vzkříšený žije Pán W. A. Mozarta, oblíbené Aleluja před evangeliem W. Türka a moderní Velikonoční antifona k přijímání P. A. Mičky. Všechny nastudované skladby přispěly k obohacení liturgické oslavy nejvýznamnějších křesťanských svátků.

Jaroslav Lindr

Znojmo – sv. Mikuláš

Mimo liturgické zpěvy ve dnech Velikonočního tridua provedla Schóla od sv. Mikuláše o slavnosti Zmrtvýchvstání Páně a následně na Velikonoční pondělí vícehlasou Velikonoční sekvenci od P. A. Mičky a dva sbory V. A. Michny z Otradovic – Nuž, všichni věrní vesele a Plesej všechno stvoření za doprovodu malé instrumentální skupiny.

Willi Türk a Svatava Baráková

Vaše ohlasy na dubnové číslo Zpravodaje a činnost MS

Hezký den,

srdečně zdravím Musica sacra, finanční příspěvek posílám, bylo by škoda, kdyby mělo dobré a fungující dílo zanikat.

Vladimír Jantač, Český Krumlov (e-mail z 6. 4. 2017)

***

Milá Musica sacra! Včera (25. 6.) jsme se sborem zazpívali na naší poutní mši ve Svitávce. Jiří Pohl hrál a my pěli písně ke Sv. Janu Křtiteli, které jste mi nakopírovali v kanceláři Musica sacra. Na závěr jsme dali ještě Zdrávas Královno od O. Múčky (společná skladba při letošním Sborování – pozn. redakce) a sklidili jsme dokonce potlesk, což se u nás nestává. Tak díky patří i Vám! Zdraví

Leontina Koryčánková, Svitávka (e-mail z 26. 6. 2017)

***

Budeme vděční za další ohlasy (kladné i záporné) na náš Zpravodaj i činnost Musica sacra.

Redakce

Informace – Nabídky – Pozvání

Dne 27. 6. 2017 se sešlo na své pravidelné předprázdninové schůzi **předsednictvo** jednoty Musica sacra. Hlavními body jednání bylo zhodnocení uskutečněných akcí (zájezd za varhanami, Sborování, roční kurz pro sbormistry, 1. ročník varhanického kurzu v Břeclavi), příprava Svatocecilského setkání a dalších čísel Zpravodajů MS, vydavatelská činnost a finanční situace MS.

***

Sbormistr Petr Fiala nám daroval několik snazších i náročnějších drobných **mariánských skladeb** pro dětský (dívčí) jednohlasý/dvojhlasý sbor s doprovodem varhan/klavíru a sólového nástroje (flétna, housle):

- Maria Růže tajemná
- Slzičky Panny Marie
- Zdráva buď, Královna nebe – Ave Regina caelorum
- Maria, pomoz
- Hvězdo jitřní
- Před obrazem Panny Marie
- Věži bílá
- Večerní Ave
- Mariánská mše (Kyrie, Gloria, Credo, Offertorium, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei, Finale) pro dívčí (ženský nebo dětský) sbor, solo a varhany

V případě zájmu o zaslání kopií těchto skladeb kontaktujte naši kancelář, viz kontakty uvedené v tiráži.

***

Pozvánka na výstavu Zdeněk Zouhar: skladatel, muzikolog, knihovník

Moravská zemská knihovna si dovoluje pozvat všechny členy i příznivce jednoty Musica sacra na právě probíhající výstavu, uspořádanou v rámci cyklu Oči Brna k nedožitým 90. narozeninám prof. PhDr. Zdeňka Zouhara (1927-2011). Prof. Zouhar stál v letech 1953-1961 v čele Hudebního oddělení tehdejší Universitní knihovny, dnes Moravské zemské knihovny. Výstava přibližuje jeho osvětovou činnost, která spočívala v pořádání komorních koncertů ve velké studovně Universitní knihovny, se zvláštním zaměřením na prezentaci díla Bohuslava Martinů, se kterým byl Zdeněk Zouhar až do roku 1959 v písemném

kontaktu. Dále výstava představuje Zouharovu činnost sbormistrovskou, organizační, skladatelskou a též jeho dílo muzikologické. Výstava potrvá do 26. srpna 2017.

Za Hudební knihovnu Moravské zemské knihovny
Irena Veselá a Vlastimil Tichý, autoři výstavy.

***

Notovou přílohou tohoto čísla Zpravodaje je skladba: M. Frisina (adaptace do češtiny M. Maňáková) – Duše Kristova.

***

Uzávěrka dalšího čísla je 30. září 2017. Budeme rádi, když nám pošlete své příspěvky. Díky!

***

Adresa vydavatele: MUSICA SACRA, z. s., Smetanova 14, 602 00 Brno
Tel.: 549 251 008, e-mail: musicasacra@musicasacra.cz
http://www.musicasacra.cz

Návštěvní den:
středa: 9.15 – 12, 13 – 16 hod.

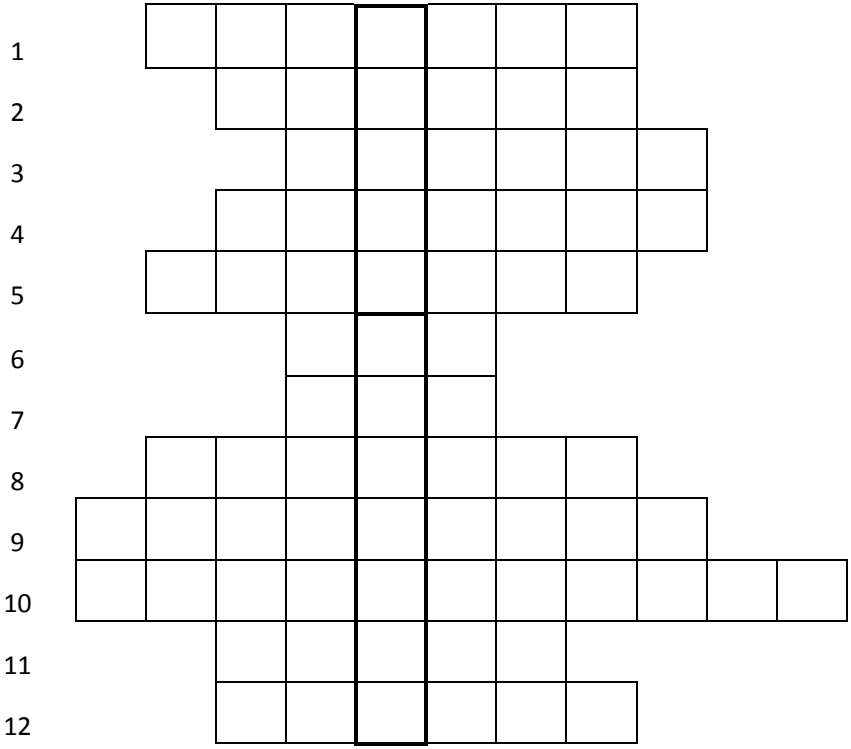
Bankovní spojení: ČSOB – Poštovní spořitelna, č. účtu: 154525774/0300

Registrace Zpravodaje Musica sacra: MK ČR E 19603

ISSN 2336-5374

Křížovka

Řešení tajenky z minulého čísla VENI CREATOR: 1. MMXVII, 2. Popelec, 3. Manuál, 4. Kočičky, 5. Tercie, 6. Izrael, 7. Aleluja, 8. Kraslice, 9. Matouš, 10. Golgota, 11. INRI. Správnou tajenku nám zaslalo dvanáct luštitelů: I. Veselá, V. Jantač, M. Bustová, D. Pištěková, J. Hubert, M. Lakosilová, A. Bendová, M. Krejsa, J. Lindr, J. Matoušková, Z. Štěpánková a A. Hojková. Odměnu zasíláme paní Adéle Bendové. Tajenku toho čísla nám zašlete do 30. 9. 2017.

1. Slavnostní znělka.
2. Hudební epocha (1600-1740).
3. Obecný název pro protestantské duchovní.
4. Ředitel brněnské varhanické školy (1881-1919).
5. Akcent.
6. Ochranný svaz autorský.
7. Ozvěna.
8. Interval: as-hes.
9. Dvoupůlový takt.
10. Lat. Zdrávas Královno.
11. Jednohlasý latinský zpěv, nazvaný podle Řehoře Velikého.
12. Zakladatel protestantismu, autor hymnu Ein feste Burg ist unser Gott.

Karol Frydrych